

RS naturanalyse

KARTLEGGING AV HEKKENDE OG RASTENDE FUGL I STEINSVIKA 2021

DOKUMENTINFORMASJON

Oppdragsgiver:	Ringerike kommune
Oppdrag:	Kartlegging av hekkende og rastende fugl i Steinsvika i 2021.
Rapportnavn (referanse):	Solvang, R. & Myrmo, K. 2023. Kartlegging av hekkende og rastende fugl i Steinsvika 2021.
Versjon:	01.08.2023
Nøkkelord:	Steinsvika Fugl Telling Skjøtsel
Forside:	Ytre deler av Steinsvika sett fra Stein gård. Foto: Rune Solvang.

FORORD

Oppdraget er utført av Kendt Myrmo (fra BirdLife Norge) og Rune Solvang (eget enmannsforetak). Oppdragsgiver har vært Ringerike kommune.

Kontaktperson har vært Åsmund Tysse hos Statsforvalteren i Viken.

Kendt Myrmo har utført tellingene i 2021.

Rune Solvang har skrevet rapporten.

Ulefoss, 01.08.2023

Rune Solvang

1 SAMMENDRAG

Solvang, R. & Myrmo, K. 2022. Kartlegging av hekkende og rastende våtmarksfugl i Steinsvika i 2021. 47 s.

Det ble gjennomført kartlegging av hekkende, trekkende og rastende fugl i Steinsvika i 2021. Tellingene ble hovedsakelig utført av Kendt Myrmo. Hele 37 tellinger ble gjennomført i perioden 30.03.-20.12.

Formålet med kartleggingen er oppfølgende undersøkelser av hekkende fugl i Steinsvika naturreservat etter av skjøtsel/hogst ble gjennomført i området i 2009.

Rapporten er en oppfølging av den grundige rapporten utarbeidet av Viggo Ree basert på tellinger i 2011 for å følge opp resultatene av skjøtselen (Ree 2012). Tellingen er utført etter samme metode som Ree.

Totalt 199 fuglearter er registrert i Steinsvika. Antallet rødlistede arter registrert i området er høyt. Høye antall er registrert for en rekke arter (se tabell 3).

Rundt 20 fuglearter hekker i Steinsvika, se tabell 2. Sivspurv er den mest tallrike hekkefuglen med ca. 10 par. De fleste arter hekker i lave antall. Det er liten forskjell i antatt hekkebestand mellom 2011 og 2021, og bestanden synes stabil for de fleste arter. Et unntak er vipe som har økt betydelig siden 2011, men dessverre var hekkesuksessen dårlig i 2021. Vipa er nasjonalt i kraftig tilbakegang, og rødlistet som kritisk truet (CR). Vipebestanden på Steinssletta utgjør regionens viktigste hekkebestand av vipe og tiltak for å oppnå høyere grad av hekkesuksess bør settes i gang. Dette gjelder kanskje spesielt siden Steinssletta er et nasjonalt utvalgt kulturlandskap hvor naturverdier også bør forsøkes ivaretas.

Skjøtselstiltakene med fjerning av viersumpvegetasjon og trær høsten 2009 har uten tvil hatt en gunstig innvirkning på arter knyttet til åpne beitemark og åpent sumpareal. Da det ikke foreligger systematiske tellinger før skjøtsel/hogst er det ikke god tallmessig dokumentasjon på dette.

Endringer har trolig gitt en større hekkebestand av enkeltbekkasin i beitemark og strandsump og vipe på dyrket mark ned mot Steinsvika og trolig også i beitemarkene. Buskskvett, heipiplerke, linerle og gulerle har også profilert på skjøtselstiltakene. Av disse er spesielt buskskvett viktig da arten har en urovekkende sterk bestandsnedgang i Europa, og er nær rødlisting også i Norge.

Det er trolig også flere arter vadefugl og større mengder med vadefugl som bruker området under trekket. Enkelte arter av spurvefugler opptre trolig også i høyere antall på trekk. Målarter som storspove og rødstilk hekker ikke.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Side

1	SAMMENDRAG	IV
2	FORMÅL	1
3	METODE.....	5
4	RESULTATER	6
5	OPPSUMMERING	21
6	DISKUSJON	23
7	KILDER	26

2 FORMÅL

Formålet med kartleggingen er oppfølgende undersøkelser av hekkende fugl i Steinsvika naturreservat og areal opp til dyrket mark etter at skjøtsel/hogst ble gjennomført i området i 2009. Rapporten er en oppfølging av den grundige rapporten utarbeidet av Viggo Ree basert på tellinger i 2011 for å følge opp resultatene av skjøtselen (Ree 2012). Tellingene i 2011 kom først i gang 21.4. slik at tellinger tidligere på våren ikke er gjennomført. Dette er første gang det er gjennomført tellinger i vegetasjonsområdene i Steinsvika. I tillegg til hekkende fugl er det også registrert rastende og trekkende fugl i området. For mer inngående bakgrunn om naturverdiene i Steinsvika vises det til rapporten til Ree (Ree 2012). Steinsvika er den lokaliteten med desidert mest vannfugler i Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem (Larsen m. fl. 1999, Ree 2012). Dette til tross for at området er tilfrosset om vinteren. Deler av Steinsvika ble vernet som naturreservat etter Naturmangfoldloven 22.06.2018, men de innerste delene av dette særdeles viktige våtmarksområdet er ikke vernet etter Naturmangfoldloven.

Målet var å få dyr på beite og gode forhold for våtmarksfugl (Landbruks- og matdepartementet 2010).

Figur 1. Topografisk kart som viser Steinsvika med avgrensning av verneområde i grønt.

Figur 2. Steinsvika-området i Hole kommune i Buskerud fotografert fra fly den 5.9.1996. Bildet er tatt mot nordvest, og sentrale deler av Steinssletta sees i bakgrunnen. De tre hovedbeltene i våtmarkslokaliteten går tydelig fram på fotografiet. Lengst i sør sees beltet med åpent vannspeil og noe flyteblad- og helofyttvegetasjon. Spesielt betydningsfull er forekomsten av takrør og bredt dunkjevle ved Steinslandet (foran til venstre). Innenfor ligger snelle- og starrsumpbeltet (strandsumpen). Her er det enkelte viersumpkratt – både på vestsiden og østsiden. Lengst inne i Steinsvika sees starr- og gresssumpbeltet med en betydelig forekomst av gråseljekratt. Denne delen av våtmarkslokaliteten kalles Storren. Tilsvarende viervegetasjon finnes også sør for bjørkelunden på Halvdansbeitet (bak til venstre) – og ved den høyreiste bjørkelunden på Steinslandet. Strandpartiet og beitemarken på Steinslandet er også viktige fugleområder i våtmarksområdet. Den brede vannåren Evja synes godt på fotografiet. Det går også tydelig fram på vegetasjonen hvor fortsettelsene av vannåresystemet med Seltebekken (lengst til venstre – ved det hvite huset), Snekkerevja og de to bekkene på sidene av Horkengtangen befinner seg. Lengst til høyre sees Loreåsen som i sør ender i Loretangen og Loretangenskjæret (se også Figur 4 for en forklaring av stedsnavn). Foto & ©: Viggo Ree.

Figur 3. Flyfoto som viser Steinsvika med avgrensning av verneområde i rødt. Bildet viser verneområdet i en flomperiode (etter skjøtselstiltak).

Figur 4. Kart over Steinsvika-området med stedsnavn og ulike naturtyper. Fra Ree (2012).

3 METODE

Kartlegging fulgte samme metode som tellingene til Ree (2012). Metoden beskrives inngående i rapporten til Ree (2012) og gjengis ikke i denne rapporten.

Tellingene i 2011 var de første tellingene hvor det ble gjennomført tellinger i de vegeterte delene av Steinsvika (Ree 2012). Totalt gjennomførte Ree 20 tellinger i perioden 20.4.-9.9. Halvparten av tellingene til Ree fant sted tidlig på morgenen, mens de resterende ble gjennomført på formiddagen.

I 2021 ble det gjennomført hele 37 tellinger (langt flere enn opprinnelig avtalt). Første telling ble gjennomført 30.3. og siste telling ble gjennomført 20.12. Tellingene er gjennomført av Kendt Myrmo med assistanse av Terje Pettersen enkelte dager.

Alle funn er lagt inn i Artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no).

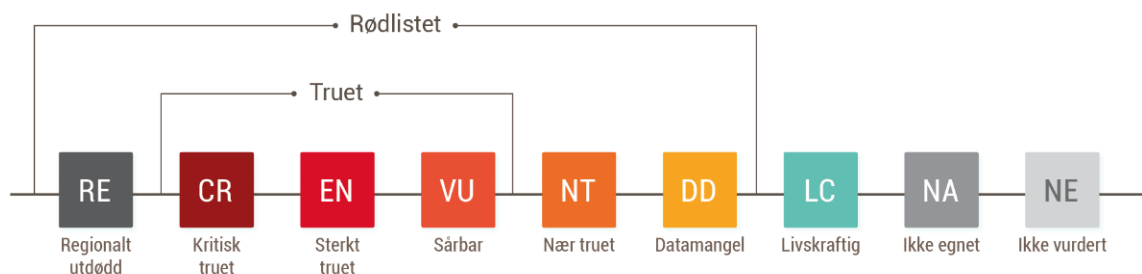
Tellingene har foregått ved at vannspeilet i Steinsvika ut til Småøyene og Tjuvholmen er telt fra Stein gård. Deretter har registranten gått bort til fyllplassen og telt indre del av Steinsvika. Deretter er det telt videre ned bakken til Evja og langs med den til brua. Fra brua har registranten gått en bue mot nordøst for å få med de seljekrattene som gjenstår, deretter vestover langs gjerdet i nord til Myrabekken, ned langs denne til Snekkerevja og langs denne tilbake til brua og tilbake til startpunktet.

Når det har vært flom og broa ikke kunne benyttes så har registranten i stedet gått langs Seltebekken og over denne til pumpehuset og fulgt Halvdansbeitet langs gjerdet nordover til der hvor Vakerbekken og Myrabekken møtes.

Tidsbruken har variert mellom 2 og 3 timer per gang.

Oversikten nedenfor viser rødlistekategorier i h.h.t. IUCN-systemet (Kålås m. fl. 2010).

Norsk rødliste for arter er en oversikt over arter som kan ha en risiko for å dø ut fra Norge. Rødlista er utarbeidet av Artsdatabanken i samarbeid med fageksperter. Rødlistearter og truede arter er kategorisert etter følgende kategorier:

For mer informasjon om rødlista henvises det til Artsdatabanken (2021), <https://artsdatabanken.no/rodlisteforarter2021/Rodlistahvahvemhvorfor>

4 RESULTATER

4.1 Litt om været og flomsituasjonen i 2021

Vannstanden var veldig lav før flommen kom i siste halvdel av mai. Dette førte til at de to knoppsvaneparene som gikk til hekking fikk reirene landfaste og oppgav hekkinga. Det samme skjedde med sothønene selv om de la egg om igjen, men disse reirene ble så tatt av flommen når flommen kom. Derfor fikk ingen sothøner frem unger i Steinsvika i 2021. Resten av sommeren og høsten var tørr og med relativt stabil vannstand uten flom.

4.2 Litt om beitedyr

Sauene ble sluppet på Halvdansbeitet rundt midten av mai og beitet der til de ble tatt bort i august (?). Skotsk høylandsfe ble sluppet på Storren etter flommen. Det ble satt opp et strømgjerde som gikk fra gjerdet ved bakken ned fra fyllplassen mot nord og ut på tangen av den sørlige delen av Evja. Dette var sannsynligvis for å holde dyrene borte fra Steinslandet.

Dette har ikke fungert. Stort sett har kveget holdt seg på Steinslandet langs veien fra fyllplassen til badehuset ved avlagte besøk. Noen ganger har de vært inne på Storren, men da stort sett langs Snekkerevja og i liten grad ute midt på Storren og østover. Dette gjør at gresset bare er noenlunde kort her.

4.3 Artsgjennomgang

Totalt hele 139 fuglearter ble registrert under tellingene i 2021. Tilsvarende var 91 arter registrert i 2011. Det langt høyere antallet i 2021 skyldes mer omfattende tellinger, og antallet inkluderer også registreringer av andre observatører.

Ifølge Artsobservasjoner er totalt 199 fuglearter registrert i Steinsvika per 1.8.2023. Sammen med Sælabonn er Steinsvika den lokaliteten i kommunen med flest observerte fuglearter.

Knoppsvane *Cygnus olor*

2011: Et par hekket i takrør - og dunkjevleforekomsten ved Steinslandet. Paret fikk fram 3 unger.

2021: To par gikk til hekking. Hekkingene mislyktes på grunn av at reirene ble landfaste. Som mest ble 29 ind. registrert 20.12.

Sangsvane *Cygnus cygnus*

2021: Svært fåtallig forekommende. 1 ind. 10.4. (Steinar Stueflotten).

Grågås *Anser anser*

2011: Kun fåtallig registrert.

2021: Ingen hekkefunn påvist. Betydelig opptreden høsten 2021, og blant annet hele 640 grågås la seg på vannet ved Steinsvika 27.9. Disse gjessene hadde trolig vært på næringssøk på Steinssletta.

Grågås øker i innlandet, og det er betydelig mer grågås i Steinsvika nå enn for 10 år siden.

Kanadagås *Branta canadensis*

2011: Opptil 24 ind. registrert (på i alt 4 av 20 telledager).

2021: Regelmessig opptreden med opptil 212 ind.

Brunnakke *Mareca penelope*

2011: Kun mindre antall registrert, men tellingene var over før trekket av brunnakke kulminerte.

2021: Som mest ble 15 ind. på våren (18.4.) og 22 ind. registrert på høsten (4.10.).

Snadderand *Mareca strepera*

NT-nær truet

2011: 1 hann hhv 21.4. og 29.4.

2021: 2 hann 25.4. og 1 hann 15.5.

Krikkand *Anas crecca*

2011: Observerert under trekket vår og høst. Arten hekket muligens da engstelig hunn ble observerert, men hekkingen var i så fall mislykket på grunn av flom.

2021: Som mest ble 347 ind. registrert på våren (22.4.) og 14 ind. på høsten (24.8.). Ingen tegn til hekking dette året.

Knekkand *Anas querquedula*

EN-sterkt truet

2011: 1 hunnfarget hhv 11.8., 4.9. og 9.9.

2021: Ingen funn ble gjort i 2021.

Knekkand er en potensiell hekkefugl i Steinsvika, men det er ingen sikre hekkefunn fra lokaliteten. Arten er en svært sjelden hekkefugl i Norge.

Stokkand *Anas platyrhynchos*

2011: Observerert på alle tellinger, og flere kull ble registrert.

2021: Som mest ble 60 ind. registrert på våren (30.3., i liten råk ved Loreodden) og 340 ind. på høsten (6.9.). Flere kull registrert, blant annet 4 kull 30.6.

Stjertand *Anas acuta*

VU-sårbar

2011: Ikke registrert.

2021: 4 hunnfargede 24.9. (Terje Pettersen).

Stjertand observeres i trekkperiodene, og hekker fåtallig i fjell-områdene i Buskerud.

Toppand *Aythya fuligula*

2011: Fåtallig på trekket og hekkefunn dokumentert da en hunn med 4 unger ble registrert både 21.8. og 25.8.

2021: Som mest ble 30 ind. registrert på våren (10.4.) og 35 ind. på høsten (20.12.). Flere kull ble registrert, og det er vanskelig å anslå hvor mange kull. 28.7. ble tre kull registrert med hhv 7, 4 og 2 pullus (ikke flyvedyktige ungfugler).

Det er nærliggende å tro at toppand har hekket på øyene i Steinsfjorden, og tar med seg ungekullene inn i Steinsvika.

Bergand *Aythya marila***EN – sterkt truet**

2011: Ingen observasjoner.

2021: 1 ind. sammen med toppender 2.1.

Arten forekommer ikke årlig, og alltid fåtallig. Arten er også en etter hvert svært fåtallig hekkefugl i fjellet i Buskerud.

Kvinand *Bucephala clangula*

2011: Vanlig men relativt fåtallig hele året, og flere hekkefunn.

2021: Som mest ble 46 ind. registrert på våren (18.4.) og 18 ind. på høsten (8.8.). Flere kull ble registrert. Det er vanskelig å anslå hvor mange kull som er innom Steinsvika, men 7.7. ble tre kull registrert med hhv 7, 2 og 2 pulli.

Som for toppand hekker kvinanda i områdene rundt Steinsvika, og hunnen tar med seg ungekullene inn i Steinsvika.

Siland *Mergus serrator*

2011: Vanlig men fåtallig.

2021: Ses regelmessig, blant annet kull med 15 unger 4.8.

Arten (som er fiskespisende) ses som oftest lenger utover i vannmassene Steinsvika og Steinsfjorden og er ikke knyttet til våtmarksvegetasjonen på samme måte som for eksempel gressendene.

Laksand *Mergus merganser*

2011: Fåtallig observert, og et kull registrert 30.8.

2021: Regelmessig men fåtallig, spesielt vår. Som mest 10 ind. 24.4. og 6.5. Ingen hekkefunn dokumentert.

Toppdykker *Podiceps cristatus***NT-nær truet**

Figur 5. Toppdykker er en karakterart i området. Foto: Kendt Myrmo.

2011: Observerert regelmessig. På grunn av omfattende forstyrrelser fra spesielt fising ble det ingen hekking i området i 2011, selv om flere par forsøkte. 29.4. var det 4-6 par i området. Dette kan ha vært den lokale hekkebestanden.

2021: Første fugl observert 2.4. 18.4 ble 44 ind. registrert. Det ble observert parring/kurtise fra primo april, reirbygging og rugende fugler fra ultimo mai. Som mest ble 63 ind. (ad + noen få juv) registrert 9.7. Mange par prøvde å hekke, men hekking mislyktes enten på grunn av lav vannstand eller flom. Minst tre par med pullus ble observert 18.8. Toppdykkeren fikk fram unger i Steinsvika i 2021. Små pulli ble observert langt ut i august. Jevnlig ble det registrert 20-40 ad i perioden april-august.

Ree (2012) nevner at ingen kull ble registrert i 2011, trolig på grunn av for omfattende forstyrrelse fra båttrafikk, hovedsakelig fising. Opptil 10 par kan hekke i vika (jfr. kommentarer til observasjoner på Artsobservasjoner, Kendt Myrmo pers.medd.). I 2022 mislyktes trolig også de fleste hekkingene grunnet forstyrrelse.

Horndykker *Podiceps auritus***VU-sårbar**

2011: 1 ind. 4.9.

2021: 1 ind. vår (26.4.). Regelmessig registrert gjennom hele høsten fra 28.7.-27.9. samt 8.11. 1-3 ind. registrert i perioden 7.-27.9.

Arten er regelmessig i Steinsvika utover høsten.

Gråhegre *Ardea cinerea*

2011: Regelmessig observert.

2021: Sett regelmessig hele året. Opptil 8 ind. 4.6. og 13.6.

Egretthege *Egretta alba*

2011: Ingen observasjoner.

2021: 1-2 ind. 13.9.-5.10.

1-2 ind. jevnlig i perioden, trolig de samme individene. Dette er de sist gjenværende av de 14 egretthegrene som dukket opp i Svensrudvika den 4.9. Det lange oppholdet på over 4 uker i Nordre Tyrifjorden, er svært uvanlig for denne arten i Norge. Egretthege er for øvrig bare registrert en gang tidligere i Steinsvika; 1 ind. 20.5.-24.5.2019.

Kuhegre *Bubulcus ibis*

2021: 1 ind. 22.4-26.4.

Fuglen ble oppdaget av grunneier Jan Fredrik Hornemann på Stein gård 22.4. Kuhegra overnattet i sivkanten ute i Steinsvika og drev næringssøk på diverse lokaliteter i Steinssletta-området på dagtid. 23.4. ble den sett på Bråk Sf Norderhov i Ringerike kommune og de siste par dagene på jordene ved Tolpinrud i Ringerike. Sist sett ved Mo gård 26.4. Det er rimelig å anta at dette er samme kuhegre som ble sett i Bygland (Agder) 19.4 og Tinn (Vestfold og Telemark) 20.4. Første funn for Buskerud og Viken.

Sivhauk *Circus aeruginosus***NT-nær truet**

2011: I alt registrert på 9 av i alt 20 registreringsdager.

2021: I alt registrert på 11 dager fra 1.6.-6.9 med som mest 2 ind.

Sivhauken bruker området jevnlig til matsøk, både Storren og langs Steinslandet. Arten hekker ikke. Arten foretrekker takrørsområder for hekking.

Fiskeørn *Pandion haliaetus*

2011: I alt registrert på 7 av i alt 20 registreringsdager.

2021: I alt registrert på 12 dager fra 20.4-6.9.

Arten jakter på fisk i Steinsvika, spesielt på våren. 1-2 ind. er registrert disse dagene.

Musvåk *Buteo buteo*

2011: I alt registrert på 5 av i alt 20 registreringsdager.

2021: I alt registrert på 16 dager fra 1.5.-14.10.

Musvåk bruker ofte trærne på Storren for å speide etter bytte.

Sothøne *Fulica atra***VU-sårbar**

2011: Læber forekomst, trolig på grunn av mye forstyrrelse fra båttrafikk (Ree 2012). Usikkert om arten hekket ved Steinsvika i 2011.

2021: Som mest ble 108 ind. registrert 3.12. og 102 ind. 6.1. 1 rugende fugl ble registrert 25.5. Hekkingen ble mislykket på grunn av flom.

Steinsvika er en av Norges viktigste lokaliteter for sothøne. Det er registrert over 100 individ på kun 12 lokaliteter i Norge (Østensjøvannet (Oslo), Grudavannet, Frøylandsvannet, Ergavannet, Orrevannet, Bjårvannet og Store Stokkavannet (Rogaland), Børsesjø (Telemark), Kalvsjøtjernet (Oppland), Gjølssjøen (Østfold) og Fiskumvannet (Buskerud). Hekkebestanden i Steinsfjorden/Tyrifjorden varierte mye i perioden 1993-97, fra 0-1 par i 1997 til 13-15 par i 1995 (Larsen m. fl. 1998), mer stabilt på 10-20 par i perioden 1998-2002. Trolig hekker nå totalt 20-25 par i våtmarkssystemet. I år med lav vannstand hekker de fleste parene i Juveren og Synneren, mens det normale er flest par i Steinsfjorden. Høstbestanden økte jevnt utover på 1990-tallet til maks 160 ind. i Vikbukta og Steinsvika 26.12.2000. På senhøsten kommer det temmelig sikkert en del fugler til området fra Hadelandsbestanden (80-100 ind.).

Sivhøne

VU-sårbar

2011: Ikke observert i 2011.

2021: 1 1K 1.11. og 10.11.

Arten hekker ikke i Steinsvika.

Åkerrikse *Crex crex*

CR-kritisk truet

2011: Ingen observasjoner.

2021: Ingen observasjoner.

Det var ingen observasjoner av denne arten i 2021 hverken i Hole eller på Ringerike. Arten er kun registrert en gang i Steinsvika da 1 ind. ble registrert syngende i perioden 14.5.-10.6.2018. Arten ble hyppigst observert langs bekken nær pumpehuset ved Stein. Det er svært vanskelig å dokumentere hekking av åkerrikse uten målrettet innsats med for eksempel termiske kikkerter, så det er uvisst om arten hekket i området. For øvrig er syngende individ registrert ved flere tilfeller på Steinssletta (kun år etter 2000 oppgitt: 2003, 2008, 2009, 2011, 2014, 2017, 2020). I beste fall har arten hekket en eller flere ganger disse årene.

Åkerrikse er ikke årviss i Hole eller Ringerike.

Myrrikse *Porzana porzana*

EN-sterkt truet

2011: Ingen observasjoner.

2021: Ingen observasjoner.

Syngende myrrikser har blitt registrert i 1989, 2002, 2003, 2008 og 2013, og arten hekker med stor sannsynlighet enkelte år når vannstanden er høy.

Vannrikse *Rallus aquaticus*

VU-sårbar

2011: Ingen observasjoner.

2021: 1 syngende i 7.7. og 13.7.

Syngende vannrikser har blitt registrert i 2002, 2003, 2014, 2015, 2020 og 2021.

Vakerbekken og Myrabekken, samt deler av Snekkerevja ble gravd opp vinter 2020/2021 med en ganske dyp kanal som følge. Dette er i tråd med skjøtsels- og tiltaksplan for landbruket i området. De siste par årene har det høyst sannsynlig vært hekking av vannrikse i Snekkerevja og i fangdammene i Myrabekken. Vannriksene har ikke vært registrert i disse områdene i 2021 eller 2022, og dette kan være mulig medvirkende årsak.

Trane *Grus grus*

2011: Registrert på 4 av 20 registreringsdager.

2021: Observert på 10 av de 37 registreringsdagene med som mest 11 ind. 6.5. De fleste observasjonene er knyttet til jordene rundt Steinsvika.

Arten kan være en potensiell hekkefugl, men foreløpig er ingen hekkefunn registrert.

Vipe *Vanellus vanellus*

CR-kritisk truet

2011: Observert på kun 4 av de 20 registreringsdagene. Ree (2012) mistenkte at et par kunne ha prøvd å hekke på jorden nord for Storren. Se Ree (2012) for fullstendig beskrivelse.

2021: Observert på 12 av de 37 registreringsdagene med som mest 21 ind. 20.4.

Arten er observert hekkende både på jordene nord for Storren, men også flere par på jordene vest for Halvdansbeitet. De første ble registrert allerede 30.03. og de siste ble registrert 23.06. Det ble antatt en hekkebestand på 10 - 11 par i området, og Steinsvika med jorder er et av de viktigste hekkeområdene for vipe i hele gamle Buskerud og trolig det viktigste på Ringerike. Den 27.04. ble minst 3 ind. registrert rugende i åkrene rundt Halvdanshaugen og en rugende registrert på åker nord for Storren. De lå på åkre med høsthvete som hadde gått ut av produksjon på grunn av ekstreme forhold i vinter, så fuglene var godt synlige. Høyst sannsynlig var det flere rugende hvis området hadde blitt sjekket nøyere med teleskop. Den 06.05. var dessverre alle reir pløyd ned og åkrene sådd på nytt.

I de senere årene har vipebestanden økt i området rundt Steinsvika. Vipe er nasjonalt i kraftig tilbakegang, og rødlistet som kritisk truet. Vipebestanden på Steinssletta utgjør regionens viktigste hekkebestand av vipe og tiltak for å oppnå høyere grad av hekkesuksess bør settes i gang. Spesielt siden Steinssletta er et nasjonalt utvalgt kulturlandskap hvor naturverdier bør ivaretas.

Tjeld *Haematopus ostralegus*

NT-nær truet

2011: To observasjoner.

2021: Tre observasjoner.

Tjeld observeres kun tilfeldig på trekk.

Enkeltebekkasin *Gallinago gallinago*

2011: Opptil 13 ind. registrert 21.4. Ree (2012) antar at 2-3 hekker eller gjorde hekkeforsøk.

2021: Opptil 12 ind. registrert. Hekkebestanden er antatt 4-6 par.

Enkeltebekkasin er en kryptisk art, og det er vanskelig å dokumentere hekkebestanden nøyaktig. Hekkebestanden er liten, men muligens stabil. Dette er trolig en art som har økt etter skjøtsel.

Dobbeltbekkasin *Gallinago media***NT-nær truet**

2011: Ingen observasjoner.

2021: 1 ind. på trekk hhv 10.8. og 24.8.

Arten er trolig regelmessig innom på trekket, men holder seg godt skjult i vegetasjonen.

Brushane *Philomachus pugnax***VU-sårbar**

2011: Ingen observasjoner vår. Flere funn høst.

2021: Kun tre observasjoner av overflygende individ.

Rødstilk *Tringa totanus***NT-nær truet**

2011: Observerert på 2 av de 20 registreringsdagene. 1 ind. 8.5. og 1 ind. 21.8.

2021: Observerert på 2 av de 20 registreringsdagene. 1 ind. 26.4. og 21.7.

Rødstilk kunne vært en potensiell hekkfugl etter skjøtsel, men arten er ikke registrert hekkende ved Steinsvika eller i Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem. Arten hekker svært sjeldent i lavereliggende våtmarker i innlandet. Noen få par rødstilk hekker langs kysten av Sør-Norge.

Grønnstilk *Tringa glareola*

2011: Observerert på 12 av de 20 registreringsdagene. De fleste fuglene ble registrert overflygende. Strandsump-beltet er det mest aktuelle stedet for observasjoner av grønnstilk.

2021: Spredt med observasjoner i trekkperioden, med blant annet 7 næringssøkende 11.5.

Grønnstilk hekker enkelte steder i næringsrike våtmarker i lavlandet så Steinsvika er en aktuell hekkelokalitet.

Gluttsnipe *Tringa nebularia*

2011: Observerert på 6 av de 20 registreringsdagene.

2021: Spredt med observasjoner i trekkperioden, med blant annet 9 næringssøkende 11.5.

Skogsnipe *Tringa ochropus*

2011: Observerert på 7 av de 20 registreringsdagene.

2021: Observerert på 10 av de 37 registreringsdagene. Spredt med observasjoner i trekkperioden, med blant annet 10 ind. 30.4. To engstelige fugler sett 6.5.

Arten kan hekke i Steinsvika.

Strandsnipe *Actitis hypoleucos*

2011: Observerert på 6 av de 20 registreringsdagene. Overraskende nok ble ingen fugler registrert på våren.

2021: Observerert på 4 av de 37 registreringsdagene.

Arten hekker flere steder i Tyrifjorden våtmarkssystem.

Storspove *Numenius arquata***EN – sterkt truet**

2011: Ingen observasjoner.

2021: Observerert på 3 av de 37 registreringsdagene.

Fugler registrert som overflygende eller rastende/næringssøkende på jordene ved Steinsvika.

Jordugle *Asio otus*

2011: Ikke observert.

2021: 1 ind. rastende 7.4. og 1 ind. observert 30.4. (trekkende mot N).

Disse funnene er faktisk de første av jordugle fra Steinsvika.

Hettemåke *Chroicocephalus ridibundus***CR – kritisk truet**

2011: Observerert på 7 av de 20 registreringsdagene. Høyeste dagsantall var 19 ind. 13.7.

2021: Observerert på 18 av de 37 registreringsdagene. Høyeste dagsantall var 82 ind. 6.5.

Hettemåka har ikke hekket i Steinsvika, men fugler fra hekkeområdene ellers i Tyrifjorden og streifende fugler utnytter området på næringssøk. De fleste registreringene er på Småøyene eller andre øyer i Steinsfjorden (men fuglene er sett fra Steinsvika). Enkeltindivider tar seg flygeturer innerst i Steinsvika enkelte ganger.

Fiskemåke *Larus canus***VU - sårbar**

2011: Observerert på 14 av de 20 registreringsdagene med som mest 64 ind. 29.4.

2021: Observerert på 28 av de 37 registreringsdagene med som mest 33 ind. 25.5. Arten observeres hovedsakelig på våren, men i 2021 var det også en del observasjoner utover høsten med som mest 16 ind. 13.9.

Fiskemåka hekker flere steder i Steinsfjorden. De bruker dyrket mark til næringssøk eller raster i Steinsvika.

Sildemåke *Larus fuscus*

2011: Observerert på 7 av de 20 registreringsdagene med som mest 6 ind. 13.4.

2021: Observerert på 24 av de 37 registreringsdagene med som mest 30 ind. 25.5.

Sildemåka hekker på enkelte av øyene i Steinsfjorden. De bruker dyrket mark til næringssøk.

Gråmåke *Larus argentatus***VU - sårbar**

2011: Observerert på 13 av de 20 registreringsdagene med som mest 55 ind. 21.7 (på Småøyene).

2021: Observerert på 22 av de 37 registreringsdagene med som mest 87 ind. 25.5.

Gråmåka hekker på enkelte av øyene i Steinsfjorden.

Svartbak *Larus marinus*

2011: Observert på 5 av de 20 registreringsdagene med som mest 55 ind. 21.7. (på Småøyene).

2021: Observert på 24 av de 37 registreringsdagene med som mest 10 ind. 25.5. og 8.6.

Arten opptrer årlig i lite antall i Tyrifjorden-området – hovedsakelig i vår - og sommerperioden. Noen hekking i våtmarkssystemet er ikke påvist etter 1952 (Ree 2012).

Makrellterne *Sterna hirundo***EN-sterkt truet**

2011: Observert på 7 av 20 registreringsdager. Enkeltindivider ses på næringssøk i Steinsvika.

2021: Observert på 13 av 20 registreringsdager. Som mest 5 ind. næringssøkende 25.5. og 21.7.

Arten er en svært fåtallig hekkefugl i Steinsfjorden. Arten hekker fremdeles i Tyrifjorden våtmarkssystem, men arten er forsvunnet fra andre innlandsvassdrag som for eksempel Norsjø i Telemark (egne observasjoner, Morten Rask Arnesen pers. medd.). Steinsvika er et viktig næringsområde for makrellterne.

Sanglerke *Alauda arvensis***NT-nær truet**

2011: Anslagsvis 3-4 par hekket innenfor Steinsvika-området. Arten hekker på nærliggende dyrket mark men det er ikke inkludert i materialet.

2021: 1-3 syngende i 2021.

Arten hekker først og fremst på nærliggende dyrket mark. Ungeproduksjon er trolig svært variable i det intensivt drevne dyrkede landskap.

Sandsvale *Riparia riparia***VU-sårbar**

2011: Observert på 6 av de 20 registreringsdagene med som mest 10 ind. 21.7.

2021: Observert på 6 av de 37 registreringsdagene med som mest 6 ind. 10.8.

I forbindelse med nedbør kan betydelig med svaler observeres i våtmarker som Steinsvika. 100 ind. ble blant annet registrert 23.5. (observatør Vegard Bunes).

Taksvale *Delichon urbicum***NT-nær truet**

2011: Observert på 6 av de 20 registreringsdagene med som mest 6 ind. 13.7.

2021: Observert på 13 av de 37 registreringsdagene med som mest 50 ind. 8.6.

Mange par av taksvale hekker under mønet på låven på Stein gård. Dette er trolig en regionalt viktig hekkeplass for arten. Disse har næringssøk blant annet utover Steinsvika.

Låvesvale *Hirundo rustica*

2011: Observert på 16 av de 20 registreringsdagene med som mest 70 ind. 30.8.

2021: Observert på 18 av de 37 registreringsdagene med som mest 51 ind. 6.9.

Flere par av låvesvale hekker inni låven på Stein gård. Disse har næringssøk blant annet utover Steinsvika.

Tårnseiler *Apus apus***NT-nær truet**

2011: Observert på 9 av de 20 registreringsdagene med som mest 50 ind. 12.6, 13.7 og 21.7.

2021: Observert på 11 av de 37 registreringsdagene med som mest 40 ind. 8.6. Siste observasjon 5 ind. 10.8.

2011: Observert på 9 av de 20 registreringsdagene.

Våtmarksområder som Steinsvika er viktige næringssøksområder under trekket (spesielt under dager med dårlige vær) og for lokale hekkefugler. Fuglene jakter insekter over alle delene av Steinsvikaområdet.

Skogdue *Columba oenas*

2011: Observert på 2 av de 20 registreringsdagene med hhv 4 og 3 ind.

2021: Observert på 5 av de 37 registreringsdagene med 1-2 ind. i tidsrommet 7.4-13.6.

Arten er en fåtallig hekkefugl i Hole og Ringerike, og bestanden har gått tilbake de siste årene (Ree 2012). Årsaken er fjerning av store trær med naturlige hull i kultur- og naturlandskapet. I Steinsvikaområdet er det ikke registrert slike trær med hekkemuligheter for arten, og arten hekker dermed ikke.

Ringdue *Columba palumbus*

2011: Observert på 19 av de 20 registreringsdagene med hhv 4 og 3 ind. Flokker på flere hundre ble regelmessig registrert.

2021: Observert på 23 av de 37 registreringsdagene med som mest 183 ind. 4.10.

Observasjonsmaterialet viser at ringduene i Steinsvika-området først og fremst brukte trærne i Storren-området til å hvile. Store antall ringduer er registrert rastende i Steinsvika, blant annet 1.156 ind. 11.8.2011 (Ree 2012). Noen få par ringduer hekker også i de store trærne i Steinsvika.

Gjøk *Cuculus canorus*

2011: Observert på 2 av de 20 registreringsdagene.

2021: Kun observert på 1 av de 37 registreringsdagene da 1 ind. ble observert 10.8.

Grønnspekk *Picus viridis*

2011: Observert på 1 av de 20 registreringsdagene (syngende hann 21.4).

2021: Kun observert på 1 av de 37 registreringsdagene. 1 ind. ble registrert 4.8.

Generelt er ikke Steinsvika et viktig område for hakkespetter, og få fugler observeres dermed også.

Gulerle *Motacilla flava*

2011: Observert på 4 av de 20 registreringsdagene. Alle observasjoner ble gjort om høsten.

2021: Observert på 6 av de 37 registreringsdagene. To funn om våren og fire funn om høsten bekrefter observasjonene fra 2011 med laber forekomst. Kun enkeltindivider ble observert vår, mens opptil 18 ind. ble registrert på høsten (10.8).

Gulerle, og da spesielt underarten sørlig gulerle *M. flava* s.str., er en art som kunne ha respondert positivt på skjøtsel ved å begynne å hekke i området. Dette har ikke skjedd. Overraskende få gulerler er registrert i området under trekket.

Linerle *Motacilla alba*

2011: Observert på 16 av de 20 registreringsdagene. Som mest ble 105 ind. registrert 9.9.

2021: Observert på 22 av de 37 registreringsdagene. Som mest ble 9 ind. registrert 9.7.

Flere par linerler hekker i området.

Rødstrupe *Erithacus rubecula*

2011: Observert på 2 av de 20 registreringsdagene.

2021: Ikke observert på 37 telledager!

Buskskvett *Saxicola rubetra*

2011: Observert på 12 av de 20 registreringsdagene.

2021: Observert på 17 av de 37 registreringsdagene. Som mest ble 19 ind. registrert 18.8.

Buskskvett er en karakterart i beiteområdene i Steinsvika. I 2011 ble som mest 6 syngende hanner registrert 14.5, og det er antatt at 3-4 par hekket i området (Ree 2012). I 2021 ble som mest 5 syngende hanner registrert 8.6. Hekkebestanden av buskskvett synes stabil i Steinsvika. Dette er en art i tilbakegang i Norge. Vellykket hekking ble også dokumentert 30.6. med et par varslende med 2 1K ved Halvdansbeitet. 13.7. ble varslende par med 3 1K registrert ved Evja. 31.7. varslet en hann kraftig nord i Storren intakt, og en 1K ble også observert her. 4.8. ble 1 hann registrert sammen med 4 1K Halvdansbeitet.

Blåstrupe *Luscinia svecica*

2011: Ikke observert.

2021: Observert på 3 av de 37 registreringsdagene, hhv 18.8., 24.8. og 6.9.

Arten ble i 2021 registrert flere ganger i busker rundt Snekkerevja og bekkene, spesielt på høsttrekket. Arten er trolig regelmessig på trekk.

Steinskvett *Oenanthe oenanthe*

2011: Observert på 2 av de 20 registreringsdagene. Begge funn er høstfunn.

2021: Observert på 8 av de 37 registreringsdagene. Arten observeres på trekk, både på våren og høsten.

Arten hekker fåtallig enkelte steder i kulturlandskapet på Ringerike, men arten hekker ikke i Steinsvika.

Gråtrost *Turdus pilaris*

2011: Observert på 17 av de 20 registreringsdagene. Noen få par hekker i Steinsvika og Loreåsen. Voksne fugler med mat i nebbet ble registrert flygende inn i Loreåsen.

2021: Observert på 21 av de 37 registreringsdagene. Arten observeres på trekk, både på våren og høsten, og spesielt om høsten er det høyere antall.

Det hekker trolig noen få par med gråtrost i Steinsvika-området, anslått til 2-3 par i 2011 uten at det er spesifisert nærmere hvor disse fuglene eventuelt hekket (Ree 2012). Den 8.6.2011 ble 9 adulte og 1 1K registrert. Ungfuglen ble registrert i Storren intakt. De 9 voksne fuglene var trolig en del av den totale hekkebestanden Steinsvika-Loreåsen. Under trekket i 2011 ble betydelig antall med gråtrost registrert på næringssøk i Storren hogd.

I 2021 ble gråtrost sett i hekketiden, og 1 ind. varslet kraftig ved Halvdansbeitet 13.6. når en sivhauk fløy over. 3-4 ind. ble registrert næringssøkende 1.6. og 8.6., og dette er trolig deler av den lokale hekkebestanden Steinsvika-eventuelt Loreåsen.

Arten er i tilbakegang som hekkfugl i lavlandet i Norge.

Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus*

2011: Observert på 1 av de 20 registreringsdagene. 1 syngende ble observert i innerste del av Snekkerevja 28.6.

2021: Ikke observert i 2021.

Det foreligger kun 3 funn fra Steinsvika. 1 syngende ind. er registrert ved Snekkerevja 3.6.2020. Det er også et funn av trekkende fugl 23.8.2015 (av Marius von Glahn). Arten er trolig en sporadisk eller uregelmessig hekkfugl i Tyrifjorden våtmarkssystem (Ree 2012). Arten er trolig årlig, men svært fåtallig på trekk. Ringmerking i tilsvarende våtmarker viser det.

Rørsanger *Acrocephalus scirpaceus*

2011: Ikke observert i 2011.

2021: Ikke observert i 2021.

Arten er svært sjelden i Steinsvika. 1 ind. ble registrert syngende 15.6.1998 og 1 ind. observert 21.5.2003.

Myrsanger *Acrocephalus palustris*

2011: Ikke observert i 2011.

2021: 1 ind. (trolig 1K) observert 10.8.

Arten er sjelden i Steinsvika. 1-2 ind. er registrert syngende enkelte år (1998, 1999, 2002, 2003, 2006, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 og 2014).

Tornsanger *Sylvia communis*

2011: Observert på 5 av de 20 registreringsdagene.

2021: Observert på 10 av de 37 registreringsdagene.

Anslagsvis 2–3 par kan ha hekket eller gjort hekkeforsøk i Steinsvikaområdet sommeren 2011. I 2021 ble 2 syngende hanner registrert på Steinslandet samt et par andre spredte observasjoner av syngende individ.

Hagesanger *Sylvia borin*

2011: Observert på 7 av de 20 registreringsdagene.

2021: Observert på 9 av de 37 registreringsdagene. 1-2 ind. ble registrert syngende på 6 registreringsdager.

Registreringene viser at 1–2 par kan ha hekket i Steinsvika-området både i 2011 (Ree 2012) og 2021.

Gransanger *Phylloscopus collybita*

2011: Observert på 3 av de 20 registreringsdagene. En syngende registrert 21.4., men gransangere kan også synge under trekket.

2021: Observert på 11 av de 37 registreringsdagene, hovedsakelig på høsten under trekket.

Syngende ind. ble registrert både i 2011 og 2021, men det er allikevel usikkert om arten hekker i området. Den 15.11. ble en gransanger, trolig av den østlige underarten *tristis* (sibirgransanger) registrert i området.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*

2011: Observert på 17 av de 20 registreringsdagene.

2021: Observert på 11 av de 37 registreringsdagene, hovedsakelig på høsten under trekket. 2 territoriehevdende individer ble registrert hhv 11.5. (kan ha vært trekkende) og 25.5., og for øvrig 1 ind. 23.6.

Antall hekkende par med løvsangere i Steinsvika-området kan ha vært 5–6 i 2011 (Ree 2012). I 2021 var det maksimalt to hekkende par basert på syngende individ. Dette kan tyde på en betydelig bestandsnedgang i området isolert sett.

Tornskate *Lanius collurio*

2011: Observert på 1 av de 20 registreringsdagene. 1 hunn 12.6.

2021: Observert på 4 av de 37 registreringsdagene. 1 hunn ble registrert 13.6. og 4 1K 10.8.-24.8.

Tornskatene liker åpent landskap med spredte busker og kratt, og er trolig er arten favorisert av hogsten. Arten hekket trolig i Steinsvika i 2021.

Stær *Sturnus vulgaris***NT – nær truet**

2011: Observert på 10 av de 20 registreringsdagene. Flokker på opptil 500 ind. er registrert i området.

2021: Observert på 18 av de 37 registreringsdagene. Flokker på opptil 270 ind. er registrert i området (7.7. og 13.7.).

Skjøtsel av området har medført større habitat for næringssøk for stær, og utover sommeren og høsten når stærne samlet seg i flokker blir antall stær i området høyere. Det er også observert flokker av stær som har overnattet i takrørskogen i området. Den begrensede forekomsten av stær i vårperioden har åpenbart sammenheng med at denne hullrugerarten ikke finner egnede hekkeplasser i Steinsvika siden gamle trær med hulrom ikke finnes i området (Ree 2012).

Bokfink *Fringilla coelebs*

2011: Observert på 10 av de 20 registreringsdagene. 2-3 par hekket trolig.

2021: Observert på 16 av de 37 registreringsdagene. Opptil 4 hanner ble registrert territoriehevdende samtidig 13.6..

Antall territoriemarkerende hanner indikerer at 2–3 par hekket i Steinsvika-området sommeren 2011 (Ree 2012). I 2021 forekommer flere registreringer av 1-4 syngende hanner. Bestanden er vurdert som stabil.

Gulspurv *Emberiza citrinella***VU-sårbar**

2011: Observert på 13 av de 20 registreringsdagene.

2021: Observert på 25 av de 37 registreringsdagene. Opptil 3 hanner ble registrert territoriehevdende samtidig (25.5).

Antall territoriemarkerende hanner indikerer at 3–4 par hekket i Steinsvika-området sommeren 2011 (Ree 2012). I 2011 ble 15 registreringer av territoriehevdende hanner registrert, og de fleste av disse var knyttet til Storren hogd (minst 3 par hekket). Hekkebestanden er vurdert som stabil.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*

2011: Observert på 16 av de 20 registreringsdagene.

2021: Observert på 28 av de 37 registreringsdagene. Opptil 9 territoriehevdende hanner er registrert i området (13.6.)

Sivspurven er en karakterart for denne våtmarkslokaliteten. Anslagsvis 8–10 par hekket eller gjorde hekkeforsøk i Steinsvika sommeren 2011 (Ree 2012). Tilsvarende antall ble registrert i 2021, og bestanden av sivspurv i Steinsvika er trolig stabil etter skjøtsel.

Nye arter

Totalt per 1.1.2022 er det registrert 188 arter i Steinsvika.

I 2021 ble følgende arter registrert for første gang i Steinsvika: jordugle (7.4.), kuhegre (22.4.), svartstrupe (20.9.) og stripegås (24.9.). Krykkje (29.7.) og sabinemåke (1.8.) er for øvrig registrert som nye arter for Steinsfjorden i 2021, men ble ikke observert fra eller i Steinsvika. Det er ytterligere potensial for funn av fåtallige eller sjeldne arter som lappspurv med flere da disse ikke er registrert i Steinsvika.

5 OPPSUMMERING

5.1 Oversikt over antall hekkende par

Tabell 2. Anslått hekkebestand av hekkefugler (inkl. kull av andefugl) i Steinsvika 2011 og 2021 og vurdering av bestandsendringer (0: ingen endring, + økning, - reduksjon).

	2011	2021	Bestandsendring
Toppdykker - NT	mislykket	3	0
Knoppsvane	1	2 (mislykket)	0
Krikkand	1 (mislykket)	0	0
Stokkand	3-4 (kull)	4 (kull)	0
Toppand	1 (kull)	3 (kull)	Trolig ingen endring
Kvinand	2 (kull)	3 (kull)	0
Laksand	1 (kull)	1 (kull)	0
Siland	0	1 (kull)	0
Sothøne - VU	mislykket	mislykket	0
Vipe - CR	1	10-11	+
Enkeltebekkasin	2-3	4-6	+?
Rødstilk	0	0	Ikke hekkefugl
Storspove - EN	0	0	Ikke hekkefugl
Ringdue	1-2(3)	1-2	0
Tornskate	0	0-1	0 (+)
Linerle	3-4	2	0
Buskskvett	6 (sy)	5 (sy)	0
Gråtrost	2-4	1-2	-?
Rødvingetrost	0	1	0
Svarttrost	0	1	0
Rørsanger	0	0	Ikke hekkefugl
Myrsanger	0	0	Trolig hekkefugl enkelte år
Tornsanger	2-3	2-3	0
Hagesanger	1-2	1-2	0
Løvsanger	5-6	2 (sy)	-
Bokfink	2-3	2-4	0
Grønnfink - VU	0-1	1	0
Gulspurv - VU	3-4	3	0
Sivspurv	8-10	9	0
Antall arter	21	22	

5.2 Områdets funksjon som trekklokalitet

Steinsvika har en svært viktig betydning som beite- og rasteplass for våtmarksfugl under vår - og høsttrekket. Steinsvika er det viktigste området i Tyrifjorden våtmarkssystem. Store mengder våtmarksfugl oppholder seg i området etter isgang og før isen legger seg. I tabell 3 gis en oversikt over makstall for en del viktige arter i Steinsvika (noen hekkefugler er også inkludert). Det er gjennomført betydelig færre tellinger i 2011 enn 2021 så resultatet er naturlig nok påvirket av det. Data fra 2011 er i liten grad rapportert i Artsobservasjoner og her er Ree (2012) kilden, men for øvrig data er Artsobservasjoner kilden.

Tabell 3. Makstall for våtmarksfugl Steinsvika 2011, 2021 og alle år.

Art	Maksantall 2011	Makstall 2021	Makstall alle år
Toppdykker	12 ind. (flere dager)	63 ind. 9.7.	128 ind. 17.4.2016
Krikkand	99 ind. 9.9.	247 ind. 22.4.	247 ind. 22.4.2021
Stokkand	60 ind. 9.9.	340 ind. 6.9.	529 ind. 25.9.2019
Brunnakke	8 ind. 3.7.	22 ind. 4.10.	550 ind. 17.10.1991
Toppand	13 ind. 2.8.	35 ind. 20.12.	124 ind. 27.4.2017
Kvinand	30 ind. 10.4.	46 ind. 18.4.	74 ind. 4.4.2017
Laksand	10 ind. 29.4.	10 ind. 10.5.	75 ind. 12.4.2012
Sothøne	12 ind. 9.9.	108 ind. 3.12.	160 ind. 26.12.2000
Vipe	5 ind. 16.4.	21 ind. 20.4.	57 ind. 6.4.2019
Enkeltbekkasin	13 ind. 21.4.	12 ind. 30.4.	14 ind. 5.5.2020
Brushane	10 ind. 9.9.	1 ind. flere dager	100 ind. 16.8.1992
Grønnstilk	18 ind. 3.7.	7 ind. 11.5.	60 ind. 7.5.2017
Skogsnipe	5 ind. 21.4.	10 ind. 30.4.	24 ind. 29.4.2017
Strandsnipe	Kun enkeltind.	3 ind. 11.6.	5 ind. 26.7.2019
Fiskemåke	64 ind. 29.4.	33 ind. 25.5.	151 ind. 24.4.2022
Hettemåke	19 ind. 13.7.	42 ind. 6.5.	70 ind. 5. og 10.4.2017
Makrellterne	4 ind. 8.9.	5 ind. 24.5.	15 ind. 19.7.2020

6 DISKUSJON

6.1 Perioden før skjøtsel i 2009

Fraværet av skjøtsel og beitedyr i Steinsvika gjennom de siste 60–80 år og fram til 2009 har rimeligvis ført til en annen artssammensetning både når det gjelder flora og fauna. De nesten kratt- og treløse strandengene på Storren fram til 1940-tallet representerte et åpent kulturlandskap med sine naturkvaliteter. Det er ikke kjent hvilke fuglearter som hekket i dette åpne kulturlandskapet på 1940-tallet. I løpet av de siste tiårene har fuglefaunaen i denne delen av våtmarkslokaliteten tilpasset seg et naturmiljø dominert av viersumpskog og trær i de tørreste delene og åpne områder med strandsump ytterst mot de åpne vannflatene. Etter at Steinssletta fikk status som nasjonalt utvalgt kulturlandskap i 2009 skrev LMD (2010) bl.a.: «Å gjenskape raste-, beite- og hekkeplasser for fugl knyttet til strandeng var et av argumentene for (å) velge skjøtsel i Steinsvika som første hovedprosjekt». Arter som vipe, rødstilk, storspove og åkerrikse har i følge LMD (2010) «hatt en negativ utvikling både rundt Steinssletta og ellers i landet». Det er imidlertid ikke kjent hvilke fuglearter som opptrådte på strandengene i Steinsvika på 1940-tallet – ganske enkelt fordi det ikke ble gjennomført noen vitenskapelige undersøkelser eller andre type kartlegginger på den tiden i området. Kunnskapen om fuglelivet i Steinsvika ble først tilfredsstillende kartlagt gjennom registreringene til Norsk Ornitologisk Forening (nå Birdlife Norge) fra begynnelsen på 1980-tallet. Og da var det i første rekke våtmarksfuglene i det åpne vannspeilet og delvis i strandsumpen som ble undersøkt. Dette innebærer at fuglelivet i viersumpskogene og den øvrige vegetasjonen i Storren-beltet i løpet av de siste 30 årene ikke har vært tilfredsstillende kjent. Grunnen er at ingen har gjennomført noen studier av betydning i denne delen av våtmarkslokaliteten (se også teksten i materiale og metode-kapitlet foran). Det betyr at myndighetene hadde begrenset kunnskap om det eksisterende naturmangfoldet – fuglelivet inkludert – i Storren-beltet i det hogsten og skjøtselstiltakene tok til høsten 2009. Noe ornitologisk faggrunnlag av betydning fra tidligere perioder for sammenligning med NOFs registreringsmateriale fra 2011 har man følgelig ikke. Manglende sammenligningsgrunnlag fra perioden med åpne strandenger fram til midten av 1900-tallet – og tiårene med betydelig forekomst av gråseljekratt og trær fram til skjøtselstiltakene i 2009 – gjør at resultatene fra 2011 og 2021 må vurderes i forhold til generell kunnskap om og langtidsstudier i andre våtmarksområder.

6.2 Perioden etter skjøtsel i 2009

Flere våtmarksfugler opptrådte primært i de åpne områdene, området omtalt som Storren hogd (SH) i rapporten til Ree (2012). Skjøtselstiltakene med fjerning av viersumpvegetasjon og trær høsten 2009 har uten tvil hatt en gunstig innvirkning på arter knyttet til åpne starr- og gressarealer. Forholdene i dette beltet i Steinsvika to år etter var imidlertid ikke optimale for en del fuglearter knyttet til åpen kulturmark. Det fantes da fortsatt enkelte krattansamlinger og trær i Storren hogd (SH), og der viervegetasjonen er fjernet står det igjen stubber og kratthøystubber («tørrpinner»). Dette er allikevel positivt for en del arter som er avhengige av kratt og annen type vegetasjon for bl.a. sang og hvile. Men de mange restene av gråseljekrattet i starr- og gressbeltet gjør at denne delen av Steinsvika foreløpig ikke fungerer som et åpent og lett tilgjengelig beiteareal for våtmarksfugler som foretrekker treløst landskap i 2011 (feks. vipe, storspove og rødstilk). Denne situasjonen har blitt gradvis bedre fram til i dag. Størst interesse var knyttet til observasjoner av vadefugl i Storren hogd (SH). Det var tydelig at dette delvis åpne terrenget i 2011 virket positivt inn på arter som brushane og enkeltbekkasin, og til en viss grad også for både skogsnipe, grønnstilk og strandsnipe. Flere av de rastende brushanene søkte føde i både strandkantene og gruntvannsområdene i hovedområdet på Storren hogd (SH) og på Halvdansbeitet (SH). Noen av strandsnipene rastet på kvisthauger og kratthøystubber i Storren hogd (SH). To år tidligere dominerte den tette viersump-vegetasjonen i disse delene av Steinsvika.

Enkelte individer av gråhegre, sivhauk og musvåk benyttet også Storren hogd (SH) for næringssøk, og noen rastet også i trær, vierkratt og kratthøystubber i dette området. Fugler som spesielt profiterte på at Storren ble åpnet opp gjennom hogsten i 2009 var enkeltbekkasin, heipiplerke, linerle, buskskvett og gulspurv. De aller fleste observasjoner av disse artene i Steinsvika ble gjort i Storren hogd (SH). Buskskvetten er knyttet til åpent terreng

med noe vegetasjon, og beitemarken i denne delen av Steinsvika fungerte som et velegnet leveområde for denne arten. Hannene sang ofte fra toppen av enkeltrærne og krattansamlingene i Storren hogd (SH).

Andre arter som først og fremst ble registrert i Storren hogd (SH) var heipiplerke og gulerle. Observasjonsmaterialet for disse fuglene i 2011 er imidlertid ikke stort.

Også en del sivspurvpar hadde tilhold i denne delen av Steinsvika. Flokker av gråtrost og stær slo seg dessuten ned i Storren hogd (SH), bl.a. for å søke næring. De satt da ofte på kratthøystubbene som stakk opp av vannet under flomperioden på høsten. Noen av kaiene og kråkene søkte også føde på bakken i Storren hogd (SH).

6.3 Endringer i fuglelivet etter skjøtsel/hogst

Skjøtselstiltakene med fjerning av viersumpvegetasjon og trær høsten 2009 har uten tvil hatt en gunstig innvirkning på arter knyttet til åpne beitemark og åpent sumpareal. Da det ikke foreligger systematiske tellinger før skjøtsel/hogst er det ikke god tallmessig dokumentasjon på dette.

Endringer har trolig vært en høyere hekkebestand av enkeltbekkasin i beitemark og strandsump og vipe på dyrket mark ned mot Steinsvika og trolig også i beitemarkene. Det er trolig også flere arter vadefugl og større mengder med vadefugl som går ned i området på trekket. Enkelte arter av spurvefugler opptre trolig også i høyere antall på trekk. Målarter som storspove og rødstilk hekker ikke.

Vipe

Hekkebestanden av vipe har økt betydelig på dyrket mark/jordene ned mot Steinsvika. Det ble antatt en hekkebestand på 10 - 11 par i området, og Steinsvika med jorder er et av de viktigste hekkeområdene for vipe i hele gamle Buskerud og trolig det viktigste på Ringerike. Dessverre ble vipe-reirene ikke tatt hensyn til ifm med jordbruksdrift i 2021 og hekkebestanden fikk trolig ikke fram unger. Vipene hekket ikke innenfor beitearealene i Steinsvika i 2021, men enkelte par hekker trolig også innenfor beitearealene, blant annet i 2018 (Marius von Glahn, plott Artsobservasjoner). Dersom vipe-unger produseres tar ofte voksenfuglene med seg unger ned til kanten av våtmarker for næringssøk. Det foreligger ingen registreringer av vipe-unger fra Steinsvika med tilliggende jorder i Artsobservasjoner. Dette skyldes trolig svært lav ungeproduksjon, subsidiært manglende rapportering med aktivitet i Artsobservasjoner.

Vadefugler

Skjøtsel har slått spesielt gunstig ut for vadefugler, spesielt på trekk. Dette gjelder spesielt brushane og enkeltbekkasin, og til en viss grad også skogsnipe, grønnstilk og strandsnipe. Spesielt under dager med litt dårlig vær under trekket vil vadefugler gå ned å raste i området. Hekkebestanden av enkeltbekkasin har trolig også økt, men på grunn av manglende data før skjøtsel er det ikke dokumentasjon på dette.

Spurvefugler

Fugler som spesielt profiterte på at Storren ble åpnet opp gjennom hogsten i 2009 var linerle, buskskvett og gulspurv. Spesielt buskskvett er en viktig art da arten er i tilbakegang (svært urovekkende tilbakegang i store deler av Europa), men denne tilbakegangen er ikke dokumentert tilstrekkelig i Norge for at arten havnet på rødlista i Norge. Under trekket går også arter knyttet til åpen sump- og beitemark som heipiplerke og gulerle i større grad ned i området. Tilsvarende gjelder troster.

6.4 Endringer i hekkende fugl mellom 2011 og 2021

Rundt 20 fuglearter hekker i Steinsvika, se tabell 2. Sivspurv er den mest tallrike hekkfuglen med ca. 10 par. De fleste arter hekker i lave antall. Det er liten forskjell i antatt hekkebestand mellom 2011 og 2021, og bestanden synes stabil for de fleste arter. Et unntak er vipe som har økt betydelig siden 2011, men dessverre var hekkesuksessen dårlig i 2021.

6.5 Kort om forstyrrelse av fuglelivet

I løpet av telleperioden har det dessuten funnet sted en rekke forstyrrelser. Dette er spesielt uheldig under hekkeperioden, men også under trekket. Det er registrert vannscootere som kjører i høy fart i Steinsvika, fiskere som vader ut til midten av vika for å fiske, SUP brett som padler inn, kajakkpadlere, fiskere som dørger og legger seg til for å fiske, garnfisk og også en isfisker som skremte opp alt fra en råk tidlig på våren. All denne aktiviteten er lov ifølge verneforskriftene på tross av at det er et reservat med veldig lite areal hvor fuglene dermed er lette å forstyrre slik at de flyr vekk fra vika.

Det har blitt bygd nytt lagerbygg på Steinslandet. Dette har medført en del støy av maskiner samt sprenging i telleperioden. Dette kan ha forstyrret fuglelivet noe, og dermed påvirket telleresultatene.

Det har også blitt fylt ut masser som går langs veien som går fra fyllplassen i nord til badehuset i sør på Steinslandet.

Den 22.04.2021 oppdaget grunneier Jan Fredrik Hornemann en kuhegre på en av åkrene sine. Denne sjeldne hegren overnattet i Steinsvika i 4 netter, men var inne på åkrene i distriktet og spiste på dagtid. Dette forårsaket at en god del fuglekikkere kom for å se på arten og dette medførte en del forstyrrelser av fuglelivet.

Det er også en del jakt i området, men omfanget av dette er ikke kjent.

6.6 Forvaltning

Dette er diskutert inngående i rapporten til Ree (2012). Det er mange forvaltningsmessige utfordringer i området.

Fra et natur- og fuglevernsmessig ståsted kan følgende påpekes.

- Verneområdet burde vært økt opp til grensene for dyrket mark slik at alt våtmarks- og terrestrisk areal med naturverdier ble inkludert i vernet. Dagens vernegrenser er lite logisk.
- Vernebestemmelsene burde tilpasses de identifiserte trusselfaktorene (se ovenfor) ved å innføre ferdselsforbud i hekke- og trekkperioder i hele eller deler av området (grunneiere unntatt) med informasjonsskilt og eventuelt markering av vernegrense på land og i vann.
- Vipe er nasjonalt i kraftig tilbakegang, og rødlistet som kritisk truet (CR). Vipebestanden på Steinssletta utgjør regionens viktigste hekkebestand av vipe og tiltak for å oppnå høyere grad av hekkesuksess bør settes i gang. Dette gjelder spesielt siden Steinssletta er et nasjonalt utvalgt kulturlandskap hvor naturverdier bør ivaretas.

7 KILDER

7.1 Skriftlige kilder

Se kilder Ree (2012)

Bibby C.J., Burgess N.D., Hill D.A. & Mustoe S.H. 2002. Bird Census Techniques (2nd edition). Chapter 7-9. Academic Press, London.

Gjershaug, J. O., Thingstad, P. G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.) 1994. Norsk Fugleatlas. Norsk ornitologisk forening, Klæbu. 552 s. (artsomtaler).

Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S. & Skjelseth, S. (red.). 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norge.

Larsen m.fl. 1998. Larsen, B.H., Myrmo, K. og Ree, V. 1998. Overvåkning av hekkende våtmarksfugler i Steinsfjorden og nordre del av Tyrifjorden i 1998.. Buskskvetten 14(4): 99-111.

Ree, V. 2012. Registrering av fuglelivet i restaurerte strandenger og øvrige våtmarks arealer i Steinsvika i Hole, Buskerud. Rapport fra Norsk Ornitologisk Forening til Fylkesmannen i Buskerud. 58 s.